

Fremtidsfullmakt Livstestamente

Atle Larsen

LHL

Fremtidsfullmakt

- Fremtidsfullmakten er ment som et verktøy for å sikre støtte og tilrettelegging slik at personer med redusert funksjonsevne skal kunne opprettholde selvbestemmelse gjennom bruk av en fremtidsfullmakt

Fremtidsfullmakt

- Fullmakt til å representere fullmaktsgiver etter at fullmaktsgiver har fått så svekket helbred at han/hun innenfor de områdene fullmakten gjelder ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser
- Fullmakten må skrives på et tidspunkt hvor fullmaktsgiver rettslige handleevne er i behold

Fremtidsfullmakt

- Formkrav
 - Skriftlig med to vitner tilstede samtidig som fullmaktsgiver har godkjent
 - Vitnene må vite at det er en fremtidsfullmakt
 - Vitnene skal skrive under mens fullmaktsgiver er tilstede
 - Vitne bør i påskrift på dokumentet opplyse om fullmaktsgiver har opprettet fullmakten av fri vilje og hadde evne til å forstå betydningen av handlingen
 - Fullmektigens ektefelle, samboer, foreldre, barn, barnebarn kan ikke være vitner

Fremtidsfullmakt

- Fullmakten trer i kraft når fullmaktsgiver har kommet i en tilstand som begrunnet opprettelsen av fullmakten
 - Tilstrekkelig svekket helbred
 - Det er fullmektigen som tar stilling til når fullmakten trer i kraft
 - Fullmektigen kan be statsforvalteren om å stadfeste fullmakten
 - Fullmektigen må legge frem bevis for at pårørende er varslet og legeerklæring om fullmaktsgiver aktuelle helsetilstand
 - Legeerklæringen kan innhentes uten hensyn til taushetsplikten til legen

Fremtidsfullmakt

- Det er viktig at det står i fullmakten at den skal gjelde etter at du har kommet i en tilstand som beskrevet i vergemålsloven § 78. Står ikke det vil den heller ikke være gyldig
 - § 78: etter at fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten

Fremtidsfullmakt

- Nærmere om fullmaktens innhold
 - Den kan omfatte økonomiske og personlige forhold
 - Kan være helt generell: «ivareta mine interesser når jeg ikke selv er i stand til å ivareta disse selv».
 - Spesifisere hva den omfatter
 - Kan gjøre konkrete unntak
 - Er fullmakten generell gir den vide fullmakter til fullmektig. Men disposisjonen må antas å være i din interesse

Fremtidsfullmakt

- Særlig om bolig/borettslagsandel/fast eiendom
 - Kartverket har i rundskriv bestemt at fullmektigens kompetanse til å disponere over fast eiendom må spesifiseres i fullmakten og at fullmakten må være stadfestet av Statsforvalteren for fullmektigen kan tinglyse på vegne av fullmaktsgiver
 - Må ikke spesifisere en konkret eiendom eller borettslagsandel
 - I juridisk teori stilles det sp. ved om hvilken kompetanse Kartverket har til i rundskrivs form å begrense fullmaktsgiverens avtalefrihet på denne måten og stille krav om stadfestelse
 - Men for å unngå enhver tvil bør allikevel fremtidsfullmakten presisere at den også omfatter rett til å disponere over fast eiendom og stadfestes av statsforvalteren før tinglysing

Fremtidsfullmakt

- Gaver
 - En fullmektig kan gi sedvanlige gaver på fullmaktsgiverens vegne. Andre gaver kan bare gis hvis det er angitt særskilt i fullmakten
 - Gave: funnet sted en formuesforskyvning, og at denne forskyvningen har skjedd med en subjektiv gavehensikt. Det siste innebærer et ønske om å berike mottakeren utover det fullmaktsgiver er rettslig forpliktet til å gjøre
 - Sedvanlig: Fullmaktsgiverens økonomi, hva pleid å gi av gaver tidligere
 - Fullmektigen kan gi sedvanlige gaver til seg selv/nærstående
 - Andre gaver: Hvem som er mottaker», og «en ramme for gaven eller gavene» bør være angitt i fullmakten

Fremtidsfullmakt

- Du kan i fullmakten fastsette at f. eks. barnebarna skal få utbetalt rause gaver hvert år
 - Etter at fullmakten er tatt i bruk må boligen selges for å oppfylle at gavene utbetales slik at du har bestemt. Hva skal fullmektigen gjøre?
 - Blant annet et sp. om hva du er i stand til å vurdere nå
 - Hvordan fremmes dine interesser best videre?

Fremtidsfullmakt

- Hva som ikke omfattes av fullmakten
 - Særlig personlige forhold
 - Eks: inngå giftemål/skilsmiss, innmelding i trossamfunn
 - gjelder selv om du spesifikt har tatt det inn i fullmakten

Fremtidsfullmakt

- Når fullmakten trer i kraft
 - Når fullmektigen vurderer at du er svekket i en slik grad at du ikke kan ivareta dine interesser innenfor områdene som dekkes av fullmakten
 - Ikke krav om innhenting av legeerklæring eller godkjenning fra Statsforvalteren
 - NB! Men bankene krever at fullmakten er godkjent av statsforvalteren
 - Fullmektigen kan be statsforvalteren om godkjenning
 - Du kan også stille det som er vilkår i fullmakten før den tas i bruk

Fremtidsfullmakt

- Er fremtidsfullmakten tatt i bruk betyr ikke det nødvendigvis at du ikke fortsatt kan inngå bindende disposisjoner selv
 - Er ikke noe krav om at du må ha mistet din rettslige handleevne før en fremtidsfullmakt kan tas i bruk

Fremtidsfullmakt

- Når fullmektigen ikke vil påta seg oppdraget
 - Viktig å avklare på forhånd med den/de du utpeker som fullmektig
 - Loven pålegger ikke en fullmektig å påta seg oppdraget
 - Gitt samtykke til å være fullmektig. Da anses det at fullmektigen skal ha gode grunner for å nekte

Fremtidsfullmakt

- Flere fullmektiger
 - Du kan ha flere fullmektiger
 - F. eks. en på det personlige området og en på det økonomiske
 - Du kan utpeke en primær fullmektig og en eller flere subsidiære fullmektiger
 - Du kan selv bestemme rekkefølgen
 - Du kan utpeke flere fullmektiger som skal opptre i fellesskap, f. eks. dine barn

Fremtidsfullmakt

- Felles fremtidsfullmakt?
 - Vergemålsloven åpner ikke for gjensidige fremtidsfullmakter
 - oppretter ektefeller fremtidsfullmakt i samme dokument vil tolking og bruk av fullmakten gjøres individuelt for hver enkelt
 - At felles dokument i realiteten vil inneholde to separate fullmakter
 - Mest ryddig å opprette fremtidsfullmakt i to separate dokumenter

Fremtidsfullmakt

- Forholdet mellom fremtidsfullmakt og vergemål
 - Vergemålsordningen er sekundær i forhold til ordningen med fremtidsfullmakt
 - Det er bare der fremtidsfullmakten/legalfullmakt ikke er tilstrekkelig, eller der fremtidsfullmakten ikke er etablert, at det vil oppstå et behov som begrunner etablering av vergemål
 - Det er fullmaktsgiver selv som fastsetter omfanget av fremtidsfullmakten og derved hva fullmektigen kan bistå med. Omfanget av den bistanden som følger av en fremtidsfullmakt, kan derved bli mer omfattende enn det som følger av et vergemål. Et vergemål vil til enhver tid være begrenset til det som er nødvendig basert på det «minste middels prinsipp».
 - Dermed vil behovet for vergemål ikke være tilstede

Fremtidsfullmakt

- Fremtidsfullmakten opphører når fullmaktsgiver dør
 - Kan da ikke lenger bruke den for tilgang til bankkontoer etc.
 - Må få skifteattest

Legalfullmakt

- Vergemålsloven § 94
 - Nærstående har etter reglene i denne paragrafen rett til å representere et familiemedlem som på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta sine økonomiske interesser. Den nærstående har rett til på familiemedlemmets vegne å foreta økonomiske disposisjoner som gjelder familiemedlemmets bolig og daglige underhold. Den nærstående har også rett til å sørge for betaling av offentlige skatter og avgifter og av forpliktelser som følger av gyldige låneavtaler familiemedlemmet har inngått

Legalfullmakt

- Gir kompetanse til å «håndtere dagligdagse økonomiske anliggender uten skriftlig fullmakt fra vedkommende person»
 - Kan f. eks. ikke selge/kjøpe eiendom eller investere i aksjer eller forvalte et eksisterende aksjefond
 - Slik dagliglivet ble levd før legalfullmakten tas i bruk
 - Om forholdene endrer seg slik at personen har behov for endringer i måten dagliglivet leves på, vil legalfullmakten ikke være tilstrekkelig
- Nærstående
 - ektefelle eller samboer, barn, barnebarn, foreldre

Legalfullmakt

- Legalfullmektigen har kompetanse til å foreta de sedvanlige og rutinemessige disposisjonene som sikrer at familiemedlemmet i praksis kan fortsette å bo hjemme og opprettholde et innarbeidet forbruksmønster knyttet til daglig underhold og bolig
 - Kan sørge for at familiemedlemmet ikke lenger bruker penger på varer eller tjenester om den helsemessige situasjonen gjør at han eller hun ikke lenger kan nyttiggjøre seg disse
 - F eks si opp medlemskapet i golfklubben eller treningssenteret

Livstestamente

- En viljeserklæring om at det ikke skal settes inn ekstraordinære midler for å holde deg i live hvis du som følge av en uhelbredelig sykdom eller ulykke ikke lenger vil kunne få noen bevisst livsopplevelse, eller hvis et fortsatt liv vil være forbundet med store og varige smerter eller sterk og vedvarende svekkelse og hjelpeløshet
 - Ikke lovregulert
 - Ikke juridisk bindende

Livstestamente

- Kan skrive inn «livstestamente» i kjernejournalen
- Kan ta det med i fremtidsfullmakt
- Informere pårørende

Livstestamente

- Bruk av stedfortreder
 - Oppnevne en fullmektig i helseforhold
 - Ikke konkrete ønsker om hva som skal skje, men hvem som skal opptre på vegne av pasienten når denne ikke selv kan ta beslutningen

Livstestamente

- Pasient- og brukerrettighetsloven § 4-9
 - En døende pasient har rett til å motsette seg livsforlengende behandling. Er en døende pasient ute av stand til å formidle et behandlingsønske, skal helsepersonellet unnlate å gi helsehjelp dersom pasientens nærmeste pårørende tilkjennegir tilsvarende ønsker, og helsepersonellet etter en selvstendig vurdering finner at dette også er pasientens ønske og at ønsket åpenbart bør respekteres

Livstestamente

- NHI:
 - Behandlingsansvarlig lege har en plikt til å gjøre en konkret vurdering av om livstestamentet gjelder for den aktuelle situasjonen og om pasienten kan ha forandret mening. Dersom en pasient har et gyldig livstestament, bør dette respekteres dersom det er klart at betingelsene som skisseres i livstestamentet, er oppfylt

Skjema fremtidsfullmakt

- <https://www.sivilrett.no/framtidsfullmakt>
- <https://danskebank.no/private-banking/skatt/maler/fremtidsfullmakt>
- https://www.nordea.no/Images/152-359468/Nordea_Fremtidsfullmakt.pdf
- <https://www.pensjonistforbundet.no/nyheter/fremtidsfullmakt>

Fullmaktsgiver og fullmektig

Undertegnede (navn på fullmaktsgiver) f.nr.
gir herved følgende person(er) fullmakt til i fremtiden å representere meg, og handle på mine vegne, dersom jeg på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta mine egne interesser:

Fullmektig 1 navn Adresse f.nr.....

Fullmektig 2 navn Adresse f.nr.....

Dersom det oppgis to fullmektiger:

Fullmektig 1 skal ivareta

Fullmektig 2 skal ivareta

Fullmektigene skal ivareta
..... i fellesskap.

Endrede forhold

Dersom min fullmektig blir forhindret, eller ikke lenger er i stand til å ivareta mine interesser i henhold til denne fullmakten, skalf.nr..... kunne tre inn som ny fullmektig.

OBS: Hvis fullmektigen er din samboer/ektefelle, bør du presisere om han/hun skal fortsette å være fullmektig hvis samboerskapet/ekteskapet opphører. Du kan eventuelt skrive inn en annen person som skal være din erstatningsfullmektig, og at den skal tre inn hvis samboerskapet/ekteskapet opphører.

Fullmaktens ikraftredelse

OBS: Det stilles ikke krav til legeerklæring for ikraftredelse, men det kan være fornuftig. Fullmaktsgiver kan derfor velge om det skal stå i fullmakten at legeerklæring skal innhentes.

Fullmakten trer i kraft fra det tidspunkt

- det foreligger erklæring fra min lege på at jeg ikke kan ivareta egne interesser. Fullmektigen har rett til å innhente legeerklæring om min helsetilstand, for å godtgjøre at jeg er ute av stand til å ivareta mine interesser.
- jeg ikke lenger er i stand til å ivareta mine interesser

Min fullmektig skal underrette meg og min ektefelle/samboer, ev. (andre nære slektninger) om fullmaktens ikraftredelse og om dens innhold.

Hvis min ektefelle eller samboer ikke lenger er i live skal underrettes.

Fullmektigens generelle plikter

Fullmektigen skal blant annet:

- Handle i samsvar med fullmakten og fremme mine interesser og rettigheter
- Høre meg, så langt det er mulig, før vedkommende treffer beslutninger
-

Fullmektigens oppgaver

Nedenfor følger eksempler på en fullmektigs oppgaver. Fullmaktsgiver tar kun med det han/hun ønsker og listen er heller ikke uttømmende, så mer kan legges til.

OBS: Dersom det dreier seg om utdeling av store beløp i forbindelse med gaver eller salg av fast eiendom, bør du tenke gjennom forholdet til arvereglene og også til innholdet i et testament dersom du har skrevet det.

Ivareta mine økonomiske interesser ved å

- Disponere mine bankkontoer
- Inngå avtaler om bruk av betalingstjenester knyttet til kontoene
- Betale mine utgifter
- Ha tilgang til bankbokser
- Håndtere min gjeld på følgende måte:
- Håndtere forsikringsavtaler på følgende måte:

- Å sørge for gaver på følgende måte:
.....
 - Gi gaver til mine barn (ev. navn) ved jul og bursdager på inntil kr..... og mine barnebarn (ev. navn) ved jul og bursdager på inntil kr og søsken..... (ev. navn på andre gavemottakere) på inntil kr så lenge min økonomi gir rom for det.

Det skal alltid være tilbake minimum kr av mine likvide midler
 - Ved bryllup/dåp/konfirmasjon og tilsvarende skal det gis gaver på følgende måte:
.....
.....
 - Selge min bolig med adresse på det tidspunkt jeg får fast sykehjemsplass, ev. annet tidspunkt.....
 - Selge min fritidseiendom med adresse på det tidspunkt
 - Midlene fra salget av etter at all min gjeld er betalt, skal håndteres på følgende måte:
.....
.....
 -(navn) gis anledning til å overta fast eiendom til markedspris
 - Fordele løsøre/egenheter jeg ikke kan nyttiggjøre meg av på følgende måte:
.....
.....
 -
 - Kreve boet skiftet dersom jeg sitter i uskiftet bo
 -
 -
 -
- Å ivareta mine personlige interesser ved å
- Sørge for at det søkes om de tjenester jeg har krav på og behov for, og eventuelt klage på vedtak
 - Sørge for sletting av mine profiler på sosiale medier

- Rydde opp i digitale tilganger.....
- skal være min nærmeste pårørende og få rettigheter som nærstående etter helselovgivningen
- Så lenge jeg er i helsemessig stand til det, ønsker jeg å foreta følgende turer/reiser/kulturelle opplevelser
.....
.....
- Gjenstander som skal bli med meg på sykehjemmet
.....
.....
- Kjæledyr skal ivaretas på følgende måte
.....
.....

Vederlag

- Min fullmektig har krav på å få dekket sine utgifter av mine midler og skal hvert år kunne beregne seg et rimelig vederlag for sitt arbeid som fullmektig, begrenset til kr

Regnskapsplikt

Fullmektigen har i utgangspunktet ingen regnskapsplikt eller plikt til å innlevere opplysninger om fullmaktsforholdet ellers til noen. Han eller hun har bare plikt til å oppbevare visse opplysninger i samsvar med vergemålsloven § 85 tredje ledd annet punktum. Fullmaktsgiveren kan imidlertid bestemme at fullmektigen for eksempel skal innlevere opplysninger eller regnskaper til en bestemt tredjeperson, jf. første ledd. Dette kan for eksempel være en revisor.

- Fullmektigen skal ha opplysnings- eller årlig regnskapsplikt overfor
.....

Fullmaktsgivers signatur

Sted Dato

Signatur

Vitner

Som tilkalte vitner bekrefter vi at denne fremtidsfullmakt ble undertegnet av fullmaktsgiver i dag, mens vi begge var til stede samtidig.

Vi bekrefter at vedkjente seg fremtidsfullmakten som sin vilje dersom han/hun i fremtiden ikke kan ivareta egne interesser.

Vi er ikke fullmektiger etter fullmakten og heller ikke ektefelle, samboer, foreldre, barn eller barnebarn. Vi underskriver herved etter fullmaktsgivers eget ønske, mens han/hun selv er til stede.

Dersom det er tvil om vilkårene for opprettelse av fullmakten er oppfylt, kan det fremlegges legeerklæring før vitnenes undertegning.

Sted: dato:

(Vitne 1)	(Vitne 2)
Navn:	Navn:
Født:	Født:
Adresse	Adresse
Signatur	Signatur